

TERMÍN: 30.09.2020

xx37529xx
Recenzia A
Slavomír Hidas
slavomir.hidas@mfsr.sk

*Prosím nezasahujte do tejto tabuľky*RECENZENT/KA (meno a priezvisko, pozícia, inštitúcia): **Slavomír Hidas**NÁZOV MATERIÁLU: **Aktivačné práce neaktívnych neaktivujú: Analýza čistej účinnosti menších obecných služieb (MOS)**TYP VÝSTUPU*[1]: **Analýza**

(pri spoločných výstupoch uviesť aj typy individuálnych vkladov):

ANALYTICKÝ ÚTVAR, REZORT: **Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR - Inštitút sociálnej politiky**AUTORI/KY: **Juraj Petráš;**

SPOLUAUTORI/KY: - - ; - - ; - - ; - -

RECENZNÝ FORMÁT*[2]: **2****PRIPOMIENKY:**

P.č	Pripomienka sa vzťahuje k (strana, odsek):	Text pripomienky*[3]	Odôvodnenie pripomienky	Vysporiadanie sa s pripomienkou*[4]
1	Všeobecne	Odporúčam doplniť porovnanie (alebo krátku diskusiu) s už vyhodnotenými nástrojmi aktívnych opatrení trhu práce (AOTP) na Slovensku (napr. ktoré vyhodnocoval Inštitút sociálnej politiky).	Aj napriek úlohe aktivačných prác ako sociálnej podpory by sa mala vyhodnocovať ich úspešnosť na zvyšovanie šancí účastníkov na trhu práce (čo napokon umožní účastníkom aj vymanenie sa z chudoby). Porovnanie by	Doplnené porovnanie s už vyhodnotenými nástrojmi aktívnych opatrení trhu práce na Slovensku, ktoré vyhodnocoval Inštitút sociálnej politiky (Príloha 1: Doteraz vyhodnotené

			umožnilo povedať, aké nástroje majú vyššiu úspešnosť a teda akým smerom by sa mali zlepšovať nástroje AOTP.	AOTP Inštitútom sociálnej politiky na strane 16).
2	Všeobecne/Príloha	Odporúčam doplniť porovnanie počtu účastníkov s ostatnými nástrojmi AOTP.	Aj napriek tomu, že len malá časť účastníkov aktivačných prác je podporená cez systém AOTP, do porovnania by mali byť zahrnutí aj účastníci MOS na základe zmluvy s obcou alebo na základe odrábania si dávky. Podľa počtu podporených ide stále o relatívne najväčší nástroj, napriek nižším výdavkom na jedného podporeného účastníka. Napriek relatívne nízkym výdavkom na účastníka je však možno efektívnosť stále nízka (relatívne dlhá doba návratnosti).	Priemerné mesačné počty účastníkov aktivačných prác (obec, aotp, dávka) sú uvedené v Boxe 1 na strane 3. V kontexte analýzy celkového systému aktivačných prác nám porovnanie počtu účastníkov s inými AOTP neprichádza ako dôležité, avšak porovnanie počtu účastníkov medzi všetkými AOTP obsahuje celkový prehľad AOTP z dielne ISP (2020).
3	Hodnotenie čistej účinnosti/Príloha	Odporúčam ukázať výsledky šanci na zamestnanie sa aj podľa veku, vzdelania, pohlavia a regiónu.	Komentár len čiastočne vysvetľuje, prečo sú rozdiely medzi rôznymi typmi aktivačných prác (AOTP, obec a úrad práce) v úspešnosti zamestnania účastníkov. Propensity score matching umožňuje skúmať efekt aj v jednotlivých podskupinách, čo by tiež mohlo byť zaujímavé (možno ako príloha). Tiež by bolo zaujímavé ukázať, či je odlišný čistý	Doplnené o čisté efekty aktivačných prác na šance na zamestnanie sa aj podľa veku, vzdelania, pohlavia a regiónu (podľa krajov, veľkosti obce, miery nezamestnanosti v okrese) na stranách 9 až 11.

			efekt v prípade mužov a žien a podľa dosiahnutého vzdelania.	
4	Všeobecne	Odporúčam doplniť časť, ktorá hovorí o tom, že veľkú časť účastníkov tvoria ľudia z marginalizovaných rómskych komunit (MRK). Zdroj: <i>Mýtna Kureková, L., Salner, A. and Farenzenová, M. (2013), Implementation of Activation Works in Slovakia: Evaluation and Recommendations for Policy Change, Final Report, Slovak Governance Institute, Bratislava, http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2405808.</i>	Ak sa nezamestnaní z MRK zúčastňujú nejakého nástroja aktivácie, tak sú to práve aktivačné práce (<i>IFP komentár 2018/18: https://www.mfsr.sk/sk/financie/institut-financnej-politiky/publikacie-ifp/komentare/18-inkluzia-romov-je-celospolocenskou-vyzvou-august-2018.html</i>). Čo sa týka efektívnej inklúzie MRK, komentár by mohol zahrnúť časť o tom, ako treba zlepšiť nastavenie aktivácie práve aj pre túto skupinu.	Doplnená časť týkajúca sa účastníkov aktivačných prác, ktorí žijú v obciach s koncentrovanými osídleniami (MRK), bariér v ich prístupe na trh práce a návrhu na zlepšenie aktivácie MRK (strana 11).
5	Hodnotenie čistej účinnosti/Príloha	Čo sa týka analytického skúmania dopadov na MRK, odporúčam porovnanie práve cez premennú regiónov/úradov práce, ktorá by bola proxy pre úspešnosť tejto politiky po zohľadnení charakteristiky pôvodu z MRK. Atlas rómskych komunit identifikuje oblasti s podielom ľudí z MRK. Dalo by sa tak vytvoriť porovnanie regiónu bez MRK s regiónom s vysokým podielom ľudí z MRK.	Z revízie vieme, že štruktúra AOTP je aj v rámci ľudí v systéme PHN dosť odlišná podľa toho, či sú z MRK alebo nie. Je možné, že toto do istej miery zohľadňuje národnosť (podreportovaná v dátach ÚPSVR), znalosť cudzieho jazyka a okres, ale isto nie úplne. Ak sú MRK vo väčšej miere zastúpení medzi účastníkmi a zároveň majú kvôli diskriminácii horšie výsledky na trhu práce, môže to viesť k podhodnoteniu vplyvu MOS na zamestnanosť.	Doplnené charakteristiky "Podiel MRK v obci" (v piatich odstupňovaných kategóriách) podľa Atlasu rómskych komunit (2019), ktorý identifikuje oblasti s podielom MRK v obci. Navyše, vyhodnotenie porovnania čistých efektov medzi regiónmi s rôznymi podielmi MRK v obci (Graf 20).

6	Hodnotenie čistej účinnosti/Príloha	Odporúčam doplniť vysvetľujúcu premennú dĺžka účasti alebo počet účastí na aktivačných prácach pred sledovanou intervenciou.	Podľa výskumu majú aktivačné práce stigmatizujúci efekt a veľa účastníkov zostáva v systéme hmotnej núdze a/alebo opakuje účasť na aktivačných prácach. Týmto by sa tento efekt mohol potvrdiť aj analyticky. Komentár zahŕňa premennú Zúčastnenie sa na podobne zameranom opatrení pred intervenciou, ale vyzerá, že ide o dummy premennú (áno/nie).	Doplnená charakteristika "Účasť na MOS v januári 2017", ktorá reprezentuje vhodne definovanú minulú účasť na aktivačných prácach. Avšak párovať neúčastníkov aktivačných prác v sledovanom období k účastníkom aktivačných prác v sledovanom období na základe predošlých účastí na aktivačných prácach v čase sa nám nezdá vhodné zaradiť do párovacieho procesu.
7	Hodnotenie čistej účinnosti/Príloha	Odporúčam zaradiť medzi charakteristiky aj účasť na MOS vo vhodne definovanej minulosti.	Vieme, že v niektorých obciach, kde nie je dostatok MOS miest na uspokojenie dopytu zo strany ľudí v PHN sa ľudia na prácach striedajú tak, aby v každej rodine mal aspoň niekto šancu zvýšiť si príjem. To znamená, že účasť v nedávnej minulosti znižuje pravdepodobnosť, že človek je na MOS teraz a zároveň môže vplývať na pravdepodobnosť zamestnania sa.	Doplnená charakteristika "Účasť na MOS v januári 2017". Keďže sledované skúmané obdobie je jún 2018, tak 18 mesiacov predstavuje pravdepodobne najvhodnejšie definovanú minulosť.
8	Hodnotenie čistej účinnosti/Príloha	Odporúčam doplniť do modelu vysvetľovanú premennú – nárast disponibilných príjmov po intervencii (s tým, že ako príjem pred intervenciou by	Premenná by doplnila analýzu aj o pohľad na kvalitu získaného pracovného miesta po intervencii (či sa účastníci zamestnávajú na otvorenom trhu práce aj	Na nárast disponibilných príjmov po intervencii sme sa v tejto konkrétnej analýze nezamerali. Do

		sa brala pomoc v hmotnej núdzi). Doplnilo by to analýzu aj o pohľad na kvalitu pracovného miesta po intervencii (či sa účastníci zamestnávajú na otvorenom trhu práce aj na štandardné pracovné kontrakty, nie sezónne práce, či dohody).	na štandardné pracovné kontrakty, nie sezónne práce, či dohody a pod.).	budúcna však zvažíme zaradiť aj tento rozmer.
9	V časti Príloha, Propensity score matching:	Namiesto textácie: „ <i>ktorí sú najpodobnejší účastníkom opatrenia vo všetkých charakteristikách zahrnutých do modelu.</i> “ odporúčame presnejšie znenie: „ <i>ktorých propensity score (alebo pravdepodobnosť účasti) je najbližší účastníkom opatrenia</i> “.	Je možné, že v jednotlivých premenných je účastník kontrolnej skupiny dosť odlišný od jeho náprotivka v intervenčnej skupine, ale rozdielne efekty jednotlivých premenných sa navzájom vykompenzujú tak, že celková pravdepodobnosť výberu do vzorky je veľmi podobná. V priemere celej vzorky to však funguje veľmi dobre podľa tabuľky 1.	Textácia prepísaná presne podľa pripomienky.
10	V časti Príloha, 3 skúmané vzorky:	Odporúčam ukázať v grafe, že "common support" podmienka je splnená pre kontrolnú a intervenčnú skupinu (v zmysle podobnej distribúcie pravdepodobnosti na aktivačných prácach).	Komentár ukazuje porovnanie vzoriek len cez počty ľudí, ktorí sa zúčastnili (skúmaná vzorka) a nezúčastnili aktivačných prác (kontrolná skupina).	Doplnený graf, ktorý ukazuje, že "common support" podmienka je splnená (Graf 22 na strane 21).

CELKOVÉ HODNOTENIE (recenzent/ka vyplní túto časť po vysporiadaní sa s pripomienkami analytickou jednotkou):

Komentár prináša aktualizáciu vyhodnotenia čistej účinnosti aktivačných prác na Slovensku. Vhodne dopĺňa existujúce publikácie kvantitatívneho a kvalitatívneho hodnotenia tohto nástroja, pričom prináša kompletný pohľad na systém podpory aktivačných prác (t.j. cez tri koľaje implementovania aktivačných prác). Komentár sa zároveň zameriava na detailné vyhodnotenie účinnosti podľa viacerých charakteristík a špecifických skupín účastníkov. Veľkým pozitívom komentára je, že prináša aj konkrétne odporúčania, ako by sa dal systém aktivačných prác pre zraniteľné skupiny na trhu práce vylepšiť. Odporúčam komentár na schválenie.

[1] Výber medzi: 1. analýza (komplexný analytický materiál s návrhmi konkrétnych systémových opatrení); 2. komentár (rozsahovo menší analytický materiál venujúci sa konkrétnemu čiastkovému problému); 3. manuál (metodické usmernenie vyplývajúce z potreby zjednotenia procesov a postupov v konkrétnej oblasti).

[2] Formát 1 pre komentár/manuál (2 recenzenti bez povinného odborného workshopu); Formát 2 pre analýzu (3 recenzenti a povinný odborný workshop).

[3] Do tabuľky značiť pripomienky zásadného metodologického a obsahového charakteru (nie štylistické či gramatické opravy).

[4] Vyplní analytická jednotka: pripomienka bola akceptovaná / pripomienka nebola akceptovaná a zdôvodnenie / pripomienka bola čiastočne akceptovaná a zdôvodnenie.